

§ 260

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Mai Kivelän valtuustoaloitteesta maksuttomasta aamupalatarjoilusta peruskouluihin

HEL 2021-002852 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta Mai Kivelän valtuustoaloitteesta maksuttomasta aamupalatarjoilusta peruskouluihin:

Kouluruokailun suunnittelua ja toteutusta ohjaavat ravitsemus- ja ruokailusuositukset (Syödään ja opitaan yhdessä-kouluruokailusuositus VRN 2017 ja Suomalaiset ravitsemussuositukset VRN 2014). Perusopetuksessa tarjotaan perusopetuslain mukaan oppilaille päivittäin lakisääteinen maksuton lounasateria ja iltapäivätoimintaan osallistuville toimintamaksuun sisältyvä välipala. Maksuttoman aamupalan tarjoaminen kaikille oppilaille ei kuulu lakisääteisiin kouluaterioihin.

Ravitseva aamupala vaikuttaa vireystilaan positiivisesti ja edistää oppimista. Koululaisten hyvinvointia tukee säännöllinen ateriaritmi, mutta osa oppilaista ei syö aamupalaa kotona ennen koulupäivää. Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan Helsingissä aamupalan jättää syömättä yhden tai useamman kerran viikossa 24,7 % 4.-5.-luokkalaisista ja 43,4 % 8.-9.-luokkalaisista. Aterioiden väliin jättäminen tai korvaaminen epäterveellisillä vaihtoehdoilla voivat johtaa terveydellisiin ongelmiin, väsymykseen ja sitä kautta huonoon keskittymiskykyyn ja oppimisen vaikeuksiin.

Vaikka muissa kunnissa maksuttomasta aamupalatarjoilusta on kokemusta, Helsingin kaupungin kaikissa peruskoulussa vastaavan toiminnan järjestelyt olisivat paljon laajemmat. Tarjoilun järjestäminen vaatisi kouluilta aamupalatarjoilun organisoinnin koulupäivän alkuun ja henkilöstöressurssin lisäämisen aamuun ruokailutilanteen valvontaan. Aamupala tulisi järjestää koulun ruokasalissa ennen opetuksen alkua, esim. 30 minuutin ajan alkaen klo 7.45 tai 8.15. Ruokailutilannetta on valvottava. Koulunkäyntiavustajien käyttämisestä valvontaan aiheutuu lisäkustannuksia ja se tulee huomioida työvuorosuunnittelussa. Nykyiset keittiöiden ja ruokasalien tilat ja laitteet mahdollistavat aamupalatarjoilun toteuttamisen, ja toimialan olisi mahdollista tilata aamupalojen valmistus ja tarjoilu koulujen ruokapalveluntuottajilta erillisen sopimuksen mukaan. Maksuton aamupalatarjonta ei kuitenkaan sisälly nykyisiin palvelukuvauksiin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan peruskouluissa on vuonna 2021 noin 46 000 lasta ja vuoden 2021 talousarviossa peruskoulujen ruokapalveluiden hankintaan on varattu noin 19 miljoonaa euroa. Siinä on huomioitu nykyisen palvelutason turvaaminen, eikä aamupalatarjonnan kustannukset sisälly nykyiseen budjettiin.

Aamupalatarjoilun lisäkustannukset koostuisivat ateriakustannuksista ja valvontaan käytettävästä henkilöstöressurssista mutta kokonaiskustannusten arviointi tarkasti etukäteen on vaikeaa. Arvioiden, että 50 % oppilaista tulisi joka aamu syömään koulun tarjoaman aamupalan, aamupalatarjonta vaatisi merkittävää korotusta kokonaismenoissa, esim.

- Aamupuuron, tuoresoseen ja maidon tarjoaminen kaikissa kouluissa edellyttäisi noin 4 560 000 euroa/vuosi korotusta kokonaismenoissa. Jos lisänä tarjottaisiin myös voileipä, levite ja leivänpäällinen, korotus olisi 7 420 000 euroa/vuosi.
- Aamupalan tarjoaminen positiivisen diskriminaation rahoitusta saavissa kouluissa, joissa aamupalan tarjoaminen voisi parantaa oppilaiden hyvinvointia eniten, aamupuurokokonaisuuden tarjoaminen vaatisi 2 280 000 euroa/vuosi, leivän kanssa 3 710 000 euroa/vuosi.
- Neljässä erikseen valitussa 500 oppilaan koulussa tehtävä pilotointi vaatisi 202 000 €/vuosi, leivän kanssa 330 000 euroa/vuosi.
- Valvonnan järjestäminen kaikissa kouluissa lisää kustannuksia sadoilla tuhansilla euroilla. Neljässä pilottikohteessa kaksi koulun avustajaa valvomassa aamupalaa kustantaa arvioilta 32 000 euroa/vuosi.

Aamupalan merkitys oppilaiden jaksamiseen on tunnistettu. Tarvittavia resursseja aamupalatarjoilun järjestämiseen ei ole varattu budjetissa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa maksuttoman aamupalatarjoilun edistämistä lausuntoehdotuksessa mainitussa neljässä erikseen valittavassa 500 oppilaan koulussa tehtävänä pilotointina ja tähän riittävien resurssien varaamista osana kaupungin ensi vuoden budjettia. Valittavien koulujen tulee olla positiivisen diskriminaation rahoitusta saavia kouluja.

Käsittely

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Lisätään päätösehdotukseen kohdan (7) jälkeen:

"Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa maksuttoman aamupalatarjoilun edistämistä lausuntoehdotuksessa mainitussa neljässä erikseen valittavassa 500 oppilaan koulussa tehtävänä pilotointina ja tähän riittävien resurssien varaamista osana kaupungin ensi vuoden budjettia.

Valittavien koulujen tulee olla positiivisen diskriminaation rahoitusta saavia kouluja."

Kannattaja: Emma Kari

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään päätösehdotukseen kohdan (7) jälkeen: "Kasvatus- ja koulutuslautakunta kannattaa maksuttoman aamupalatarjoilun edistämistä lausuntoehdotuksessa mainitussa neljässä erikseen valittavassa 500 oppilaan koulussa tehtävänä pilotointina ja tähän riittävien resurssien varaamista osana kaupungin ensi vuoden budjettia. Valittavien koulujen tulee olla positiivisen diskriminaation rahoitusta saavia kouluja."

Jaa-äännet: 2

Pia Kopra, Mirita Saxberg

Ei-äännet: 11

Ted Apter, Jussi Chydenius, Veli-Pekka Dufva, Nora Grotenfelt, Emma Kari, Vesa Korkkula, Sini Korpinen, Petra Malin, Markku Rantahalvari, Nasima Razmyar, Ozan Yanar

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Vesa Korkkulan vastaehdotuksen mukaan muutetun ehdotuksen äänin 11 - 2.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Liitteet

1 Aloite 3.3.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon liitteenä olevasta Mai Kivelän valtuustoaloitteesta maksuttomasta aamupalatarjoilusta peruskouluihin:

Kouluruokailun suunnittelua ja toteutusta ohjaavat ravitsemus- ja ruokailusuositukset (Syödään ja opitaan yhdessä-kouluruokailusuositus VRN 2017 ja Suomalaiset ravitsemussuositukset VRN 2014). Perusopetuksessa tarjotaan perusopetuslain mukaan oppilaille päivittäin lakisääteinen maksuton lounasateria ja iltapäivätoimintaan osallistuville toimintamaksuun sisältyvä välipala. Maksuttoman aamupalan tarjoaminen kaikille oppilaille ei kuulu lakisääteisiin kouluaterioihin.

Ravitseva aamupala vaikuttaa vireystilaan positiivisesti ja edistää oppimista. Koululaisten hyvinvointia tukee säännöllinen ateriaritmi, mutta osa oppilaista ei syö aamupalaa kotona ennen koulupäivää. Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan Helsingissä aamupalan jättää syömättä yhden tai useamman kerran viikossa 24,7 % 4.-5.-luokkalaisista ja 43,4 % 8.-9.-luokkalaisista. Aterioiden väliin jättäminen tai korvaaminen epäterveellisillä vaihtoehdoilla voivat johtaa terveydellisiin ongelmiin, väsymykseen ja sitä kautta huonoon keskittymiskykyyn ja oppimisen vaikeuksiin.

Vaikka muissa kunnissa maksuttomasta aamupalatarjoilusta on kokemusta, Helsingin kaupungin kaikissa peruskouluissa vastaavan toiminnan järjestelyt olisivat paljon laajemmat. Tarjoilun järjestäminen vaatisi kouluilta aamupalatarjoilun organisoimisen koulupäivän alkuun ja henkilöstöressin lisäämisen aamuun ruokailutilanteen valvontaan. Aamupala tulisi järjestää koulun ruokasalissa ennen opetuksen alkua, esim. 30 minuutin ajan alkaen klo 7.45 tai 8.15. Ruokailutilannetta on valvottava. Koulunkäyntiavustajien käyttämisestä valvontaan aiheutuu lisäkustannuksia ja se tulee huomioida työvuorosuunnittelussa. Nykyiset keittiöiden ja ruokasalien tilat ja laitteet mahdollistavat aamupalatarjoilun toteuttamisen, ja toimialan olisi mahdollista tilata aamupalojen valmistus ja tarjoilu koulujen ruokapalveluntuottajilta erillisen sopimuksen mukaan. Maksuton aamupalatarjonta ei kuitenkaan sisälly nykyisiin palvelukuvauksiin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan peruskouluissa on vuonna 2021 noin 46 000 lasta ja vuoden 2021 talousarviossa peruskoulujen ruokapalveluiden hankintaan on varattu noin 19 miljoonaa euroa. Siinä on huomioitu nykyisen palvelutason turvaaminen, eikä aamupalatarjonnan kustannukset sisälly nykyiseen budjettiin.

Aamupalatarjoilun lisäkustannukset koostuisivat ateriakustannuksista ja valvontaan käytettävästä henkilöstöressistä mutta kokonaiskustannusten arviointi tarkasti etukäteen on vaikeaa. Arvioiden, että 50 % op-

pilaista tulisi joka aamu syömään koulun tarjoaman aamupalan, aamupalatarjonta vaatisi merkittävää korotusta kokonaismenoissa, esim.

- Aamupuuron, tuoresoseen ja maidon tarjoaminen kaikissa kouluissa edellyttäisi noin 4 560 000 euroa/vuosi korotusta kokonaismenoissa. Jos lisänä tarjottaisiin myös voileipä, levite ja leivänpäällinen, korotus olisi 7 420 000 euroa/vuosi.
- Aamupalan tarjoaminen positiivisen diskriminaation rahoitusta saavissa kouluissa, joissa aamupalan tarjoaminen voisi parantaa oppilaiden hyvinvointia eniten, aamupuurokokonaisuuden tarjoaminen vaatisi 2 280 000 euroa/vuosi, leivän kanssa 3 710 000 euroa/vuosi.
- Neljässä erikseen valitussa 500 oppilaan koulussa tehtävä pilotointi vaatisi 202 000 €/vuosi, leivän kanssa 330 000 euroa/vuosi.
- Valvonnan järjestäminen kaikissa kouluissa lisää kustannuksia sadoilla tuhansilla euroilla. Neljässä pilottikohteessa kaksi koulun avustajaa valvomassa aamupalaa kustantaa arvioilta 32 000 euroa/vuosi.

Aamupalan merkitys oppilaiden jaksamiseen on tunnistettu. Tarvittavia resursseja aamupalatarjoilun järjestämiseen ei ole varattu budjetissa.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalta lausuntoa valtuutettujen Mai Kivelän ja 18 muun allekirjoittaneen valtuustoaloitteesta koskien maksuttoman aamupalan tarjontaa peruskouluissa. Aloitteesta on pyydetty kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto 1.9.2021 mennessä. Valtuustoaloitteesta on pyydetty lausunto myös Helsingin kaupungin palvelukeskus -liikelaitokselta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen vs. toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Liitteet

1 Aloite 3.3.2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

17.08.2021

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 15.06.2021 § 238

HEL 2021-002852 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

15.06.2021 Pöydälle

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22596
katja.peranen(a)hel.fi

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta 10.06.2021 § 19

HEL 2021-002852 T 00 00 03

Lausunto

Palvelukeskusliikelaitoksen johtokunta antoi lausunnon:

Palvelukeskus Helsinki on Helsingin kaupungin omistama liikelaitos, joka tuottaa kaupungin järjestämistä ruokapalveluista tällä hetkellä yli 75 prosenttia etupäässä päiväkoteihin, kouluihin, oppilaitoksiin ja hoitoalan kohteisiin

Palvelukeskus Helsinki tuottaa ruokapalveluja Helsingin kaupungin koulutuksen ja kasvatuksen toimialalle tilaaja - tuottajamallin mukaan. Toimintaamme ohjaa yhteistyöasiakirja, jossa on määritelty tilaajan ja tuottajan vastuut, sekä kuvattu palvelun sisältö.

Mikäli Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tilaa Palvelukeskus Helsingiltä aamupalan oppilaille, on Palvelukeskuksella edellytykset tuottaa ko. palvelu hoitamissaan koulukohteissa.

Nykyiset tilat, laitteet, välineet sekä toiminnan organisointi mahdollistavat palvelun käynnistämisen sopimuksen mukaan. Osallistumme myös mielellämme aamupalan tarjoamisen vaikutusten seurantaan yhteistyössä kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

17.08.2021

Asia/8

Olemme antaneet Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle hinta- arvion
aamupalasta kustannusten vaikutusten laskemiseksi.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Antti Värtelä

Lisätiedot

Anne Koskinen, yksikönjohtaja, puhelin: 310 36983
anne.koskinen(a)hel.fi